

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПРЕЗИДЕНТІ ӘКІМШІЛІГІ
АДМИНИСТРАЦИЯ ПРЕЗИДЕНТА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
EXECUTIVE OFFICE OF THE PRESIDENT OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

Л.Н.ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ Л.Н.ГУМИЛЕВА
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY

ТАРИХШЫЛАРДЫҢ ҰЛТТЫҚ КОНГРЕСІ
НАЦИОНАЛЬНЫЙ КОНГРЕСС ИСТОРИКОВ
NATIONAL CONGRESS OF THE HISTORIANS

**«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЖӘНЕ ЕУРАЗИЯ КЕҢІСТІГІ:
ҚАЗІРГІ ЗАМАН МЕН ДАМУ КЕЛЕШЕГІ» атты**
Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 25 жылдығына арналған халықаралық
ғылыми-тәжірибелік конференциясының
МАТЕРИАЛДАР ЖИНАҒЫ

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
международной научно-практической конференции
**«РЕСПУБЛИКА КАЗАХСТАН И ЕВРАЗИЙСКОЕ ПРОСТРАНСТВО:
СОВРЕМЕННОСТЬ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ»,**
посвященной 25-летию Независимости Республики Казахстан

WORKS
of the international scientific-practical conference
**«THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN AND THE EURASIAN SPACE:
THE PRESENT AND THE FUTURE DEVELOPMENT»** dedicated to the 25th
anniversary of Independence of the Republic of Kazakhstan

III бөлім • часть III • part III

АСТАНА
2016

ӘОЖ 94(574)(063)

КБЖ 63.3(5Қаз)

Қ18

Бас редактор: Сыдықов Е.Б. - Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің ректоры, т.ғ.д., профессор, ҚР ҰҒА академигі

Редакция алқасы:

Молдажанова А.А. – п.ғ.д., профессор, оқу ісі жөніндегі проректор

Қамзабекұлы Д. – ф.ғ.д., профессор, әлеуметтік-мәдени даму жөніндегі проректор

Айтмағамбетов Д.Р. – ректордың аппарат жетекшісі

Пауло Ботта – профессор, Аргентина

Жеребцов И.Л. – т.ғ.д., профессор, Ресей

Гюрер Гульсевин – т.ғ.д., профессор, Түркия

Садықов Т.С. – т.ғ.д., профессор, тарих факультеті деканы

Көмеков Б.Е. – т.ғ.д., профессор, ҚР ҰҒА академигі

Дүкенбаева З.О. – т.ғ.д., профессор, Еуразиялық зерттеулер кафедрасының меңгерушісі

Алпысбес М.А. – т.ғ.д., профессор

Бердагулова С.К. – т.ғ.к., доцент

Абдрахманова Г.С. – т.ғ.к., доцент

Сыздық С.Қ. – магистр, оқытушы

Редакция алқасының көзқарасы мақала авторларының пікірімен сәйкес келуі міндетті емес.

Мнение авторов публикаций не обязательно должно совпадать с мнением редакционной коллегии.

The opinion of the authors of publications do not necessarily coincide with the views of the editorial board.

Қ18 «Қазақстан Республикасы және Еуразия кеңістігі: қазіргі заман мен даму келешегі» атты Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 25 жылдығына арналған халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференцияның мақалалар жинағы, III б. 452 б. / Жалпы ред.бас. Е.Б. Сыдықов. – Астана: Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ баспасы.

Труды Международной научно-практической конференции «Республика Казахстан и евразийское пространство: современность и перспективы развития», посвященной 25-летию Независимости Республики Казахстан, часть III. 452 стр. / Под ред. Е.Б.Сыдыкова – Астана: Издательство ЕНУ им. Л.Н.Гумилева.

Works of the international scientific-practical conference «The Republic of Kazakhstan and the Eurasian space: the Present and the Future Development», dedicated to 25th anniversary of Independence of Kazakhstan, part III. 452 p. / edited by E.B. Sydykov – Astana: Publishing house of L.N. Gumilyov Eurasian National University.

ISBN 978-9365-31-794-1

Жинақта 2016 жылдың қазан айының 20 күні Астана қаласында Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінде өткен Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 25 жылдығына арналған халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары берілген. Мақалалар автордың редакциясымен жарияланды.

В сборнике представлены труды международной научно-практической конференции, посвященной 25-летию Независимости Республики Казахстан, прошедшей в ЕНУ имени Л.Н. Гумилева. Астана, 20 октября, 2016 г. Материалы публикуются в авторской редакции.

The collection contains the works of the international scientific-practical conference dedicated to 25th anniversary of Independence of the Republic of Kazakhstan, which was held at the L.N. Gumilyov ENU. Astana, October 20, 2016. Materials are published in author's version.

ISBN 978-9365-31-794-1

ӘОЖ 94(574)(063)

КБЖ 63.3(5Қаз)

МАЗМҰНЫ

СЕКЦИЯ – 3. ӘЛИХАН БӨКЕЙХАН ЖӘНЕ ҰЛТ ЗИЯЛЫЛАРЫНЫҢ ОЙ-ТАНЫМ МҰРАСЫ / АЛИХАН БУКЕЙХАН И ИДЕЙНОЕ НАСЛЕДИЕ НАЦИОНАЛЬНОЙ ИНТЕЛЛИГЕНЦИИ

Абдуразаков М.Ф., Эрланулы Даулет А. БУКЕЙХАН КАК УЧЕНЫЙ-ИСТОРИК И ЭНЦИКЛОПЕДИСТ	3
Абдикарим Н., Солтан М. ӘЛИХАН БӨКЕЙХАНОВТЫҢ ТҮЛҒАЛЫҚ ОБРАЗЫ ИДЕЯЛЫҚ ӘЛЕУЕТ ҚАЛЫПТАСТЫРУШЫ ҚҰРАЛ РЕТІНДЕ	5
Алдабергенов М. КАЗАХСТАНСКОЙ НАУКЕ ПОМОЖЕТ УЧЕНИЕ АЛЬ-ФАРАБИ	8
Алтаев А.Ш. А.Ж. АЛЬ-МАШАНИ ВЫДАЮЩЕЙСЯ КАЗАХСКИЙ УЧЕНЫЙ, ПИСАТЕЛЬ, ПЕДАГОГ	10
Аршабеков Т.Т. ӘЛИХАН БӨКЕЙХАН ЕҢБЕКТЕРІНДЕГІ ҚАЗАҚ ХАЛҚЫНЫҢ ТАРИХЫ.	13
Ахмадиева Қ.Т., Дүкенбаева З.О. АЛАШОРДА: МЕМЛЕКЕТТІЛІК ЖӘНЕ ТАРИХИ САБАҚТАСТЫҚ	16
Әбдуәлиұлы Б. АҚЖАН ӘЛ-МАШАНИ МҰРАСЫ ЖӘНЕ СӨЗ СЫРЫНА САЯХАТ.	19
Әбжаппарова Б.Ж. А. ӘЛ-МАШАНИДІҢ ИНТЕЛЛИГЕНЦИЯ ТАРИХЫНДА АЛАТЫН ОРНЫ	22
Әлменбетова У.А. ТӘУЕЛСІЗ ҚАЗАҚСТАН ТАРИХЫНЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІНДЕГІ ЗИЯЛЫ ТҮЛҒАЛАРДЫ ЗЕРТТЕУ ТАҚЫРЫБЫ.	24
Байдалы Р.Ж., Кабульдинов З.Е. АЙДАРХАН ТҮРЛЫБАЕВТЫҢ ӨМІРІ МЕН ҚОҒАМДЫҚ-САЯСИ ҚЫЗМЕТІ	28
Бейсенбекова Н.А., Химади М.С. ӘЛИХАН БӨКЕЙХАННЫҢ ЕҢБЕКТЕРІ АРҚЫЛЫ ҚАЗАҚСТАН ТАРИХЫН ОҚЫТУ МЕН ТӘРБИЕЛЕУДІҢ КЕЙБІР МӘСЕЛЕЛЕРІ	31
Дүкенбаева З.О., Шабамбаева А.Г. АҚЖАН МАШАНИ – ОСНОВОПОЛОЖНИК КАЗАХСТАНСКОЙ ШКОЛЫ ГЕОМЕХАНИКОВ	33
Дүкенбаева З.О., Байдалы Р.Ж. АКАДЕМИК МАНАШ ҚОЗЫБАЕВТЫҢ ЕҢБЕКТЕРІНЕ ҚЫСҚАША ШОЛУ	46
Дукомбайев А.Т. ВКЛАД А. БУКЕЙХАНА В ИЗУЧЕНИЕ КАЗАХСКИХ ЗИМОВОК	48
Жумагулов Б.С. ЕЛІ ҮШІН ТУҒАН ЕР, ЖАНКЕШТІ КҮРЕСКЕР	55
Имангалиев А.Т., Дүкенбаева З.О. АЛАШ ЗИЯЛЫСЫ ҚОШКЕ КЕМЕҢГЕРҮЛЫНЫҢ «ҚАЗАҚ ТАРИХЫНАН» АТТЫ ЗЕРТТЕУ ЕҢБЕГІНЕН	62
Исенова Г. ӘЛИХАН БӨКЕЙХАН СТАТИСТ – ҒАЛЫМ	65
Kalenova T.S., Shaymerdenuly E. THE STATE BASES OF ALASH AUTONOMY	68
Кадырова Г.К., Хамитова С.Т. АЛАШ ЗИЯЛЫЛАРЫНЫҢ ХАЛЫҚҚА БІЛІМ БЕРУ ЖОЛЫНДАҒЫ ҚЫЗМЕТІ.	70
Қалижанов У. ӘЛИХАН ЖӘНЕ ӘДЕБИЕТ	73
Қапашева А.Т. АХМЕТ БАЙТҮРСЫНҮЛЫНЫҢ ҮСТАЗДЫҚ ҚЫЗМЕТІ	75

Қара Ә., Талғатбек М., Дүкенбаева З.О. ҰЛЫ ДАЛА ӨРКЕНИЕТІНДЕГІ ҰЛТ ЗИЯЛЫЛАРЫНЫҢ ОЙ-ТАНЫМДЫҚ МҰРАСЫ	78
Қаратай Ш.Б. АХМЕТ ҚОРҒАНБЕКҰЛЫ БІРІМЖАНОВ – АЛАШ ҚАЙРАТКЕРІ	81
Мұқанова Г.Н. МҰХАМЕДЖАН ТЫНЫШПАЕВТЫҢ АЛАШОРДА ЖӘНЕ ҚОҚАН АУТОНОМИЯСЫНДАҒЫ ҚЫЗМЕТІ	84
Мұсағалиева А.С. АЛАШ ЗИЯЛЫЛАРЫ ЖӘНЕ КОКП XX СЪЕЗІ	86
Наурызбаева Э.К. 1916 ЖЫЛҒЫ ҰЛТ-АЗАТТЫҚ КӨТЕРІЛІС ЖӘНЕ Ә. БӨКЕЙХАН.	89
Нугманова Г.М. АЛАШ ҚАЙРАТКЕРІ АХМЕТ БАЙТҰРСЫНОВТЫҢ ҚҰҚЫҚТЫҚ МЕМЛЕКЕТ ТУРАЛЫ КӨЗҚАРАСЫ	92
Өскембаев Қ.С. XX ҒАСЫР БАСЫНДАҒЫ ЗИЯЛЫ ҚАУЫМ ЖӘНЕ Ә. ЕРМЕКОВ	95
Сабанбаева Ж.М. ӘЛИХАН БӨКЕЙХАНОВ ЖӘНЕ РЕСЕЙДІҢ МЕМЛЕКЕТТІК ДУМАСЫ	101
Сайлаубаева Н. Е. ӘЛИХАН БӨКЕЙХАНОВ ЖӘНЕ ҚАЗАҚ БАСПАСӨЗІ	105
Сафиоллаева Г.Т. ӘЛИХАН БӨКЕЙХАН – ҰЛТ ЖАНАШЫРЫ	108
Сұлтанов Қ. АҚҚАН ЖАРЫҚ ЖҮЛДЫЗДАЙ	110
Сыздық Б.К. ЛИДЕР-ҚЫЗМЕТШІЛІК ЖӘНЕ ӘЛИХАН БӨКЕЙХАН ҮЛГІСІ	111
Түрсүн Х., Вахдет Таракчы МҰСТАФА ШОҚАЙДЫҢ ТОЛЫҚ ШЫҒАРМАЛАР ЖИНАҒЫ – АСА ҚҰНДЫ ТАРИХИ ДЕРЕККӨЗ	114
Шаймуханова С.Д. ОТ ТОМСКА ДО СТЕПЕЙ САРЫАРКИ	117
Шаукенов Ж.А. К ПРОБЛЕМЕ ОБЪЕКТИВНОЙ ОЦЕНКИ ЛИЧНОСТИ В ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ИСТОРИИ	102
Шотбакова Л.К. ВОПРОСЫ ПРОСВЕЩЕНИЯ В ТРУДАХ И ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ЛИДЕРОВ АЛАШ	122
СЕКЦИЯ – 4. ЖАҒАНДЫҚ САЯСАТТАҒЫ ҚАЗАҚСТАН ЖӘНЕ ҰЛТ КӨШБАСШЫСЫ Н.Ә. НАЗАРБАЕВТЫҢ РӨЛІ / КАЗАХСТАН В ГЛОБАЛЬНОЙ ПОЛИТИКЕ И РОЛЬ ЛИДЕРА НАЦИИ Н.А. НАЗАРБАЕВА	
Akbota Zholdasbekova, Punit Gaur KAZAKHSTAN-INDIA RELATION: CHALLENGES AND PROSPECTUS	126
Akhmedyanova D.K., Kurmashev A.K. CONCEPTUAL BASIS OF KAZAKHSTAN’S FOREIGN POLICY	128
Абдикаликова Д.Н. ОСНОВНЫЕ АСПЕКТЫ ФРАНЦУЗСКОЙ НАЦИОНАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ	131
Абенов Д.Е. «МӘҢГІЛІК ЕЛ» - ПРОЕКТЫ В БУДУЩЕЕ	133
Абильмаликов К.К. ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ИНТЕРЕСЫ ФРАНЦИИ В КАСПИЙСКОМ РЕГИОНЕ: КАЗАХСТАНСКИЙ ФАКТОР И ВОЗМОЖНЫЕ ПЕРСПЕКТИВЫ СОТРУДНИЧЕСТВА	136
Айдарбекова Ұ.М. ЕУРОПАЛЫҚ ОДАҚ ЖӘНЕ ҚАЗАҚСТАН: БҮГІНГІ ЖАҒДАЙЫ ЖӘНЕ БОЛАШАҒЫ	139
Аманжолов С.А. ИНТЕГРАЦИОННЫЕ И ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ИНИЦИАТИВЫ ПРЕЗИДЕНТА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН Н.А. НАЗАРБАЕВА	142

Ан Сан Хун ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ВЗАИМООТНОШЕНИЙ РЕСПУБЛИКИ КОРЕЯ И КАЗАХСТАНА В СФЕРЕ ОБРАЗОВАНИЯ	145
Ахметова Г.К. ҮШ ТІЛДІ МЕНГЕРУ – ЖАРҚЫН БОЛАШАҚТЫҢ КЕПІЛІ	148
Әбішева М.М. ӘЛЕМДІК ЖӘНЕ ДӘСТҮРЛІ ДІНДЕР ЛИДЕРЛЕРІНІҢ СЪЕЗІ – ЕЛБАСЫНЫҢ ИГІ БАСТАМАЛАРЫНЫҢ БІРІ РЕТІНДЕ	150
Әмірғазин С.Т. ЕЛБАСЫ, ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ТҮҢҒЫШ ПРЕЗИДЕНТІ Н.Ә. НАЗАРБАЕВТЫҢ «МӘҢГІЛІК ЕЛ» ИДЕЯСЫНА ФИЛОСОФИЯЛЫҚ АЙҚЫНДАМА	152
Berdagulova S. NEW ANTINUCLEAR INITIATIVE OF KAZAKHSTAN	155
Базарбекова Д. М. К ВОПРОСУ О МОДЕРНИЗАЦИИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОБУЧЕНИИ ЯЗЫКУ	157
Баймагамбетова А.А. ӘЛЕМДІК ЖАҢА ДАНУ ЖӘНЕ МЕМЛЕКЕТТІК ИДЕОЛОГИЯ	160
Баишев Ж.Н. СУДЕБНАЯ ЗАЩИТА ПРАВ И ЗАКОННЫХ ИНТЕРЕСОВ ХОЗЯЙСТВУЮЩИХ СУБЪЕКТОВ В ЭКОНОМИЧЕСКОМ ПРОСТРАНСТВЕ ЕВРАЗИЙСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОЮЗА.	162
Бегалинова К. К., Ашилова М. С. РОЛЬ ПРЕЗИДЕНТА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН Н.А. НАЗАРБАЕВА В СТАНОВЛЕНИИ НОВОЙ МОДЕЛИ СОЦИАЛЬНОЙ МОДЕРНИЗАЦИИ ОБЩЕСТВА	165
Битұрсын Ғ.Ш., Калдыбаева О.С. МӘҢГІЛІК ЕЛ: ЖАҢА ДАНУ ДӘУІРІНДЕ МЕМЛЕКЕТТІК ТІЛДІ ЖЕТІЛДІРУДІҢ ҚҰҚЫҚТЫҚ ТЕТІКТЕРІ	168
Битұрсын Ғ.Ш., Кенжина М.М. ҚҰҚЫҚ ҚОРҒАУ ЖҮЙЕСІНДЕГІ РЕФОРМА – ҚҰҚЫҚТЫҚ МЕМЛЕКЕТТІҢ ЖАРҚЫН БЕЙНЕСІ	170
Дүйсен С.Ж. Н.НАЗАРБАЕВ ЖӘНЕ КСРО-НЫҢ ҮДІРАУЫ	173
Мәсімханұлы Д. ЕЛБАСЫ ЖӘНЕ ҚАЗАҚ ДИАСПОРАСЫ	178
Дүкенбаева З.О., Мұсабалина Г.Т. ТӘУЕЛСІЗ ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҰЛТТЫҚ ИДЕЯСЫ «МӘҢГІЛІК ЕЛ»	181
Ерденбекова Ж.С., Мұратбекқызы Б., Молдашева А.М. ИНИЦИАТИВА Н.А. НАЗАРБАЕВА В СОЗДАНИИ ПЯТИ ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫХ РЕФОРМ. 100 КОНКРЕТНЫХ ШАГОВ - РЕАЛИЗАЦИЯ СТРАТЕГИЧЕСКОГО КУРСА РАЗВИТИЯ РК	184
Жаксыгельдинов Ж.Н., Орысхан Б., Шыныбеков Б.Ш. ИЗ ИСТОРИИ УСТАНОВЛЕНИЯ ДИПЛОМАТИЧЕСКИХ ОТНОШЕНИЙ МЕЖДУ РК И ЕС	185
Жеребцов И.Л., Таскаев М.В. КОМИ НАЦИОНАЛЬНОЕ ДВИЖЕНИЕ В ПОСТСОВЕТСКОЙ ФЕДЕРАТИВНОЙ РОССИИ	191
Жиенқұлова Л.Т. ЕХРО-2017 ИННОВАЦИЯЛЫҚ ЭКОНОМИКАНЫ ДАМУДЫҢ МАҢЫЗДЫ КАТАЛИЗАТОРЫ РЕТІНДЕ	193
Иембекова М.О. ҚАЗАҚСТАН ПРЕЗИДЕНТІ Н.Ә.НАЗАРБАЕВТЫҢ ТҮРКІ ЕЛДЕРІ БІТІМАҚТАСТЫҒЫН ДАМУДАҒЫ БАСТАМАЛАРЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ МАҢЫЗЫ	196
Искакова К.Ы., Шалбаев Е.Ж. Н.Ә.НАЗАРБАЕВ: ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ АТА-ЗАНЫНЫҢ ДАЙЫНДАЛУЫ МЕН ҚАБЫЛДАНУЫ ТУРАЛЫ	199
Какенова Г.М. РЕСПУБЛИКА КАЗАХСТАН: 25 ЛЕТ БОРЬБЫ ЗА БЕЗЪЯДЕРНЫЙ МИР	202

Какимова М.Ш. ПРИНЦИПЫ ПРАВА КАК ТЕОРЕТИЧЕСКАЯ ОСНОВА ПРАВ ЧЕЛОВЕКА И ГРАЖДАНСКОГО ОБЩЕСТВА	205
Калиева М.Ш. ИНСТИТУТ ПРЕЗИДЕНТСТВА КАК ОСНОВА ПОЛИТИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ КАЗАХСТАНА	211
Кенжеғали Ж.М., Кожирова С.Б. КАЗАХСТАНСКО-КИТАЙСКИЕ ОТНОШЕНИЯ В СФЕРЕ ВОДНОЙ ЭНЕРГЕТИКИ: ТРАДИЦИИ И НОВАЦИИ	213
Колесник А.А. ВОПРОСЫ БЕЗОПАСНОСТИ РК И СТРАН ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ	217
Кусаинова А.К., Нургалиев Б.М., Амандыкова Л.К. СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ МОДЕРНИЗАЦИИ ЖИЛИЩНО-КОММУНАЛЬНОГО ХОЗЯЙСТВА	220
Марқабаева А.М. «МӘҢГІЛІК ЕЛ» ЖАЛПЫ ҰЛТТЫҚ ИДЕЯСЫ МЕН ТҮРЛІ ТАРИХИ ДӘУІРЛЕРДЕГІ ҰЛТ КӨШБАСШЫЛАРЫ ИДЕЯЛАРЫНЫҢ САБАҚТАСТЫҒЫ	223
Менисова Г.Е., Мейркулова А.Б. МЕМЛЕКЕТТІК РӘМІЗДЕРДІ НАСИХАТТАУ МЕН ДӘРІПТЕУ ПАТРИОТТЫҚ ТӘРБИЕ БАСТАУЫ	226
Nuriddenova A. CONNECTING EURASIA: KAZAKHSTAN'S PLACE IN CHINA'S "SILK ROAD ECONOMIC BELT" PROJECT	228
Набиев С.Т. НҮРСҰЛТАН НАЗАРБАЕВ ЕУРАЗИЯЛЫҚ ИНТЕГРАЦИЯСЫНЫҢ ИДЕОЛОГЫ ЖӘНЕ СТРАТЕГІ	232
Наумов Д.И., Килыбаева П.К. БЕЛОРУССКО-КАЗАХСТАНСКОЕ ТОРГОВО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО: СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ	235
Нурпенсова Э.Т. БАШҚҰРТ ХАЛҚЫНЫҢ ЭТНИКАЛЫҚ ТАРИХЫНЫҢ ЖАЛПЫ СИПАТТАМАСЫ	239
Панияз Т.П., Панияз А.П. ГЕОСАЯСАТ ЖӘНЕ ГЕОСАЯСИ ҚАУІПСІЗДІК МӘСЕЛЕЛЕРІ	242
Рабазанов Н.А. «ЕВРАЗИЙСТВО» - КАК ФУНДАМЕНТ МЕЖДУНАРОДНЫХ ОТНОШЕНИЙ ВО ВНЕШНЕПОЛИТИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН	245
Serikbayeva A.T., Asma Najib DEVELOPMENT OF KAZAKHSTANI RELATIONS WITH AFGHANISTAN AT THE PRESENT STAGE	247
Садықов Т.С. «МӘҢГІЛІК ЕЛ» ИДЕЯСЫНЫҢ ҚАЗАҚСТАННЫҢ САЯСИ-ҚОҒАМДЫҚ БІРЛІГІН НЫҒАЙТУДАҒЫ РӨЛІ	249
Сарсембаев М.А. ПРАВОВАЯ ОСНОВА БАЗ ДАННЫХ В КАЗАХСТАНЕ, ЕАЭС И ЕС ПО АНАЛИЗУ ЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ ПРОБЛЕМ	252
Сәтбай Д.Я. «НЕВАДА-СЕМЕЙ» ХАЛЫҚАРАЛЫҚ АНТИЯДРОЛЫҚ ҚОЗҒАЛЫСЫ – ТӘУЕЛСІЗДІК ЖАРШЫСЫ	258
Смағұлов Н.Б. «МӘҢГІЛІК ЕЛ» ИДЕЯСЫ» – ТӘУЕЛСІЗ ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ЖАЛПЫҰЛТТЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ИДЕОЛОГИЯСЫНЫҢ НЕГІЗГІ ТҮП ҚАЗЫҒЫ	261
Смағұлова Г.М., Тулеуова Б.Т. ТӘУЕЛСІЗ ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БІРІККЕН ҰЛТТАР ҰЙЫМЫНДАҒЫ ДИПЛОМАТИЯСЫНЫҢ КЕЙБІР ҚЫРЛАРЫ	268
Сыздықов С.М. «МӘҢГІЛІК ЕЛ» ИДЕЯСЫНЫҢ САЯСИ-ФИЛОСОФИЯЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ МЕН ТАРИХИ САБАҚТАСТЫҒЫН ОҚЫТУДЫҢ ӘДІСТЕМЕЛІК МӘСЕЛЕЛЕРІ	271

Тиштибекова Ш. ОРТАЛЫҚ АЗИЯДАҒЫ АЙМАҚТЫҚ ҚАУІПСІЗДІК МӘСЕЛЕЛЕРІ ЖӘНЕ ОЛАРДЫ ШЕШУ СТРАТЕГИЯЛАРЫ	277
Хасанов М.Ш., Петрова В.Ф. ФОРМИРОВАНИЕ СОВРЕМЕННОГО КАЗАХСТАНСКОГО ОБЩЕСТВА В КОНТЕКСТЕ ЕВРАЗИЙСКОЙ ИНТЕГРАЦИИ	280
Шашаев Ә.К. «МӘҢГІЛІК ЕЛ» ИДЕЯСЫ ЕЛІМІЗДІҢ ТҮТАСТЫҒЫНЫҢ ТҮҒЫРЫ	283
СЕКЦИЯ – 5. ТӘУЕЛСІЗ ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҚАЛЫПТАСУЫ МЕН ДАМУЫНЫҢ НЕГІЗГІ БАҒЫТТАРЫ / КЛЮЧЕВЫЕ ВЕХИ ФОРМИРОВАНИЯ И РАЗВИТИЯ НЕЗАВИСИМОЙ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН	
Abdrakhmanova G.S. ACTIVITY OF SHANGHAI ORGANIZATION OF COLLABORATION	286
Айтжанова Д.Н. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ГОСУДАРСТВА И МОЛОДЕЖНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ: МОДЕЛИ СОЦИАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА	288
Акылбаева И.М. СУВЕРЕНИЗАЦИЯ И ИСТОРИЧЕСКИЕ ВЫЗОВЫ СОВРЕМЕННОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО УСТРОЙСТВА	292
Алтаев А.Ш. СОВРЕМЕННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ПРОЦЕССЕ ПРЕПОДАВАНИЯ ИСТОРИИ	294
Артықбаев Ж.О. «ҚАЗАҚ» ҰҒЫМЫ МӘҢГІЛІК ЕЛ ИДЕЯСЫНЫҢ АЛТЫН ӨЗЕГІ	298
Ауанасова А.М., Нурпеисов Е.К. ОБЩЕНАЦИОНАЛЬНЫЕ СИМВОЛЫ КАЗАХСТАНА В РЕАЛИЗАЦИИ ИДЕИ «МӘҢГІЛІК ЕЛ»	303
Айзатуллова А.Ш. ИСТОРИЯ: СОВЕТСКАЯ АВИАЦИЯ В НАЧАЛЬНЫЙ ПЕРИОД ВТОРОЙ МИРОВОЙ ВОЙНЫ	306
Әбікенов Ж.О. ҚАЗАҚСТАНДЫҚ ЭТНОСАЯСИ ПРОЦЕСТЕРДІҢ ҚАЛЫПТАСУЫ МЕН МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ	308
Акмадиева Г.П. ДИПЛОМАТИЯЛЫҚ ҚҰЖАТТАРДЫҢ ТҮРЛЕРІ ЖӘНЕ ТӘУЕЛСІЗ ҚАЗАҚСТАН ТАРИХЫНЫҢ ДЕРЕГІ РЕТІНДЕ ҚОЛДАНЫЛУЫ	308
Әбікенова С.М. ҰЛТАРАЛЫҚ КЕЛІСІМНІҢ ҚАЗАҚСТАНДЫҚ ҮЛГІСІ: БҮГІНГІ ЖОҒАРЫ САЯСИ МӘДЕНИЕТ КЕЛІСІМІ	310
Әділбеков Н. ТӘУЕЛСІЗ ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ СЫРТҚЫ САЯСАТТАҒЫ НЕГІЗГІ БАҒЫТТАРЫ	313
Баудиярова К.Б., Исаева А.И. ОТРАЖЕНИЕ ФУНКЦИОНАЛЬНЫХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ СЕМЬИ НА ЕЕ БЛАГОПОЛУЧИИ В КАЗАХСТАНЕ	316
Бегалинова К. К., Бегалинов А.С. ДУХОВНО-КУЛЬТУРНЫЕ ОСНОВЫ КАЗАХСТАНСКОЙ ГОСУДАРСТВЕННОСТИ	319
Бекжанова М., Өтешова А.Қ. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ДАМУЫНА КӘСІПКЕРЛІКТІҢ ТІГІЗЕН ӘСЕРІ	322
Бимақанова З.Ш., Тленчиева А.А. ТӘУЕЛСІЗДІКТІҢ МҰРАТЫ – МӘҢГІЛІК ЕЛ БОЛУ	324
Болатова Қ.Б. ҚАЗАҚСТАН ЕГЕМЕНДІ ТӘУЕЛСІЗ МЕМЛЕКЕТ РЕТІНДЕ ҚАЛЫПТАСУЫ МЕН ҚОҒАМДЫҚ САЯСИ ӨМІРІ	327
Даркенов Қ.Ғ. ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЭТНОСАРАЛЫҚ ҚАТЫНАСТАРДЫ ЖЕТІЛДІРУ МЕН ТҰРАҚТЫЛЫҚ ЖӘНЕ АССАМБЛЕЯНЫҢ БАСТЫ БАҒЫТТАРЫ	330

Екібаев Р.Ж. ЖАҢА ЭКОНОМИКАЛЫҚ САЯСАТ ЖЫЛДАРЫНДА ҚАЗАҚСТАННЫҢ ШЫҒЫС Өңіріндегі Әлеуметтік-Экономикалық Өзгерістер	333
Еришева Т.А., Башпаева К.Ж., Шаржанова Н.К. СПОСОБЫ «ВООРУЖЕНИЯ» ОТЕЧЕСТВЕННОЙ МОЛОДЕЖИ ИДЕЕЙ «МӘңгілік Ел»	335
Ескеева М.Қ. «МӘңгілік Ел» ИДЕЯСЫН ДАМУДЫҢ ЛИНГВИСТИКАЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ	338
Жетібаев К.М., Исаев М.С. «МӘңгілік Ел» ИДЕЯСЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ ҚУндылықтар Жүйесінің МӘні	341
Жұмабеков Ж.А. ҚАЗАҚСТАН ХАЛҚЫ АССАМБЛЕЯСЫНЫҢ ТАРИХЫНАН	345
Жүзтаева Б.Н. ҚАЗАҚСТАН - ӘЛЕМ МОЙЫНДАҒАН ЕЛ	347
Иманбаева А.А. ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ САЯСИ КОММУНИКАЦИЯНЫ ДАМУДЫҢ ЖОЛДАРЫ	350
Ковальская С.И. ФОРМИРОВАНИЕ ОБЩЕКАЗАХСТАНСКОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ И ИСТОРИЧЕСКОЕ СОЗНАНИЕ	353
Косжанова Г.С. АҒЫЛШЫН ТІЛІ САБАҒЫНДА ЕСТЕ САҚТАУ ҚАБІЛЕТЕРІНІҢ ДАМУДЫҢ ТИІМДІ ЖОЛДАРЫ	355
Қалиев Н. ҚАЛЫПТАСҚАН МЕМЛЕКЕТТІҢ САЯСИ Жүйесі: САПАЛЫҚ ТҮЗІЛІСТЕР ЖӘНЕ ДАМУ КЕЛЕСЕГІ	357
Кошман Т.В. К ВОПРОСУ О КАЗАХСТАНСКОЙ МОДЕЛИ МЕЖЭТНИЧЕСКОГО СОГЛАСИЯ	362
Көмеков Б.Е., Талғатбек М. КИЕЛІ ТӘУЕЛСІЗДІК ТАРИХЫ - ҰРПАҚТАР ҮНДЕСТІГІНДЕ	365
Қабылшаев К.И. ҚАЗАҚСТАН ТӘУЕЛСІЗДІГІНІҢ 25 ЖЫЛДЫҒЫ – ҚАЗАҚСТАННЫҢ ТЕМІРЖОЛДАРЫНЫҢ ҚАЛЫПТАСУЫНДАҒЫ НЕГІЗГІ КЕЗЕҢДЕР	367
Қанғабыл І. К. ТЕХНИКАЛЫҚ ЖӘНЕ КӘСІПТІК БІЛІМ БЕРУ САЛАСЫНДА ТАРИХ ПӘНІН ОҚЫТУ МАңЫЗДЫЛЫҒЫ	373
Қасабекова А.И. ТӘУЕЛСІЗ ҚАЗАҚСТАННЫҢ ҚОҒАМДЫҚ - ӘЛЕУМЕТТІК ЖӘНЕ БІЛІМ САЛАСЫНДАҒЫ ЖЕТІСТІКТЕРІ	375
Мишина И.А., Цыренова М.Г. МНОГОУРОВНЕВЫЙ ПОДХОД К ПРЕПОДАВАНИЮ ИСТОРИИ (опыт Российской Федерации)	378
Нестуля А.А., Нестуля С.И. ЛИДЕРСТВО-СЛУЖЕНИЕ КАК УПРАВЛЕНЧЕСКАЯ ПАРАДИГМА РАЗВИТИЯ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ИНСТИТУТОВ КАЗАХСТАНА: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЙ АСПЕКТ	382
Ниязбаева А.А. ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ УПРАВЛЕНИЯ ГОРНО-МЕТАЛЛУРГИЧЕСКИМ КЛАСТЕРОМ С ПОЗИЦИИ ИННОВАЦИОННОГО ПОДХОДА	385
Аяған Б.Ғ., Нурпеисов Е.К. ИСТОРИКО-ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ ГОСУДАРСТВЕННЫХ СИМВОЛОВ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН	388
Нурмағанбетова М.С. СТАНОВЛЕНИЕ И РАЗВИТИЕ НАЛОГОВОЙ СИСТЕМЫ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН ЗА ГОДЫ НЕЗАВИСИМОСТИ	391
Нұрымбетова Г.Р. ТӘУЕЛСІЗ ҚАЗАҚСТАН: ДЕМОКРАТИЯЛАНДЫРУ ТӘЖІРИБЕСІ МЕН НӘТИЖЕЛЕРІ.	394

Өтешова А.Қ. ҚАЗАҚСТАННЫҢ ҚАЛЫПТАСУЫ ЖӘНЕ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУЫНДАҒЫ БАСТЫ МӘСЕЛЕЛЕРДЕН ШЫҒУ БАҒЫТТАРЫ	397
Мукатаева А.К., Ногайбаева М.К. НАЦИОНАЛЬНАЯ ИДЕОЛОГИЯ НЕЗАВИСИМОГО КАЗАХСТАНА «МӘҢГІЛІК ЕЛ»	401
Мусабалина Г.Т. КАЗАХСТАНСКИЙ ПУТЬ В СВЕТЕ ПОСЛАНИЯ ПРЕЗИДЕНТА РК Н.А.НАЗАРБАЕВА	403
Рабазанов Н.А. ВАЖНОСТЬ КОНСТИТУЦИИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН В ИДЕОЛОГИЧЕСКОМ КОНСТРУИРОВАНИИ И В ФОРМИРОВАНИИ НАЦИОНАЛЬНОЙ ИДЕИ	407
Сайлаубай Е.Е. «ТӘУЕЛСІЗ ҚАЗАҚСТАН МҰРАТЫ – МӘҢГІЛІК ЕЛ»	410
Менисова Г.Е., Мейркулова А.Б. МЕМЛЕКЕТТІК РӘМІЗДЕРДІ НАСИХАТТАУ МЕН ДӘРІПТЕУ ПАТРИОТТЫҚ ТӘРБИЕ БАСТАУЫ.	414
Серік Ә.А. ЕХРО 2017- ЕЛ ДАМУЫНЫҢ БАСТЫ КҮШІ	416
Сыздық Б.К. ҚАЗАҚ РЕСПУБЛИКАЛАРЫ ЖӘНЕ ЖЕЛТОҚСАН КӨТЕРІЛІСІ	419
Хасенова Ж.О. ПРОБЛЕМЫ РЕАБИЛИТАЦИИ ЖЕРТВ ПОЛИТИЧЕСКИХ РЕПРЕССИЙ В ПЕРИОД НЕЗАВИСИМОСТИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН (К ПОСТАНОВКЕ ВОПРОСА)	425
Шаймуханова С.Д., Грудина В.В. ЛЕТОПИСЬ НЕЗАВИСИМОСТИ	427
Шаймуханова С.Д., Шарафиева А.М. ЧЕТВЕРТЬ ВЕКА НЕЗАВИСИМОГО ГОСУДАРСТВА	429
Шаукебаев Ж., Өтешова А. ТӘУЕЛСІЗ ҚАЗАҚСТАННЫҢ ОТАНДЫҚ ӨНІМДЕРІ ЖӘНЕ ОНЫҢ СЫРТҚЫ НАРЫҚТАҒЫ БӘСЕКЕГЕ ҚАБІЛЕТТІЛІГІ	431
Шаяхметов Н.У. ЦЕННОСТНЫЕ ОСНОВЫ ОБЩЕНАЦИОНАЛЬНОЙ ПАТРИОТИЧЕСКОЙ ИДЕИ «МӘҢГІЛІК ЕЛ» КАК ФАКТОР УКРЕПЛЕНИЯ КАЗАХСТАНСКОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ	433

казахстанскому обществу выдержать опасные «перегрузки» сложного переходного периода.

Список литературы:

- 1 Назарбаев Н.А. Стратегия независимости. – Алматы: Атамура, 2003.-312 с.
- 2 Султанов Б.К. Казахстан сегодня. – Алматы: КИСИ при Президенте РК, 2009.-416 с.
- 3 Казахстан: 20 лет независимости. – Алматы: КИСИ при Президенте РК, 2011.-408 с.
- 4 Шайхутдинова М.Е. Современный Казахстан: стратегия успеха. – Алматы: Институт мировой экономики и политики при Фонде Первого Президента РК, 2008.-286 с.

Сайлаубай Е.Е.

«ТӘУЕЛСІЗ ҚАЗАҚСТАН МҰРАТЫ – МӘҢГІЛІК ЕЛ»

Біздер, қазақстандықтар – бір халықпыз! Біз үшін ортақ тағдыр – бұл біздің Мәңгілік Ел, лайықты әрі ұлы Қазақстан! Мәңгілік Ел – жалпы қазақстандық ортақ шаңырағымыздың ұлттық идеясы. Бабаларымыздың арманы.

...Осы жолдан айнымайық, сүйікті халқым! Әрбір күніміз мерекелі, әрбір ісіміз берекелі болсын! Дамуымыз жедел, келешегіміз кемел болсын! Жарқын іспен күллі әлемді таң қылып, Жасай берсін, Елдігіміз Мәңгілік!

Н.НАЗАРБАЕВ

Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті – Елбасы Н.Ә. Назарбаев тәуелсіздігімізді көздің қарашығындай сақтау арқылы **Мәңгілік ел** бола алатынымызды атап өтті. **Елбасының** мына сөзінің мән-мағынасы әр қазақстандықтың жүрегінде жазылып тұруы тиіс: «Біз Жалпыұлттық идеямыз - **Мәңгілік Елді** басты бағдар етіп, тәуелсіздігіміздің даму даңғылын **Нұрлы Жолға** айналдырдық. Қажырлы еңбекті қажет ететін, келешегі кемел **Нұрлы Жолда** бірлігімізді бекемдеп, аянбай тер төгуіміз керек. **Мәңгілік Ел** - елдің біріктіруші күші, ешқашан таусылмас қуат көзі. Ол **«Қазақстан-2050»** Стратегиясының ғана емес, **XXI ғасырдағы** Қазақстан мемлекетінің мызғымас идеялық тұғыры! Жаңа Қазақстандық патриотизм дегеніміздің өзі - **Мәңгілік Ел!** Ол - барша **Қазақстан қоғамының** осындай ұлы құндылығы».

«Елдің мәңгілігін армандаудан асқақ қандай идея болмақ», - дейді бүгінгінің ойшыл ғалымы. Мұнан байқайтынымыз, арада мыңдаған жылдар өтсе де, көшпелілердің ойлау жүйесіндегі, дүниетанымдарындағы сабақтастық үзілмеген, қайта ауыздан ауызға тарап, өз болмысын сақтап қалған секілді.

Қазақ дәстүрі бойынша өмір есігін жаңа ашқан сәбиге үлкендер **«Ғұмырлы болсын!»** деп батасын береді. Қазақ қай нәрсенің де тұрақты, уақыт өлшемі жағынан тозбайтын, өзгермейтін ұзақ болғанын қалаған. Адам өмірінің өтпелі екенін біле тұра, оған да ұзақ өмір тілейді. **Қорқыт бабамыз** да сол өтпелі өмірден қашқан, сондықтан да мәңгіліктің кілтін табуға тырысқан. **Мәңгілік философиясы** – біздің ата-бабамыздан келе жатқан ұлттық дүниетаныммен астасып жатқан жүйелі ойлар желісі. **Асан қайғының** да арманы – елді шөбі, суы мен ауасы тірі жанға дауа жерұйыққа жеткізу болған. **Мәңгілік өмірді** ол жерұйықта деп түсінген. Ал жиырма бірінші ғасыр бедерінде қазақ елі сол мәңгілік арманды жүзеге асыруға кірісті. **Мәңгілік ел** – ол біздің ғана өміріміз емес, біздің баламыздың, баламыздың баласының, немереміздің немересінің, жинақтай айтқанда, күллі Қазақстан халқы ұрпақтарының өмір жалғастығы. **Мәңгілік ел** – тәуелсіздіктің, азаттықтың, татулықтың мәңгілік өмір сүруі. Ол қазір идея, ал оны жалпыұлттық идеяға айналдыру үшін, оның шын мәнінде жүзеге асуы үшін әрбір Қазақстан азаматы бүгіннен бастап сол бағытта талмай еңбектенуі керек. Әрқайсымыз атқарып жатқан ісіміздің келер ұрпаққа тозбай сапалы жетуіне мүдделі болғанда ғана, ел өзінің мәңгілік сипатына ие болмақ. Елбасының өзі бұл туралы: «Мемлекеттік тәуелсіздік – тарихтың сыйы немесе тек қазіргі ұрпақтың ғана меншігі емес. Ол – өткеннің алдындағы борыш және келешектің алдындағы жауапкершілік», - деген болатын. Мәңгілік ел идеясының өзі келешектің алдындағы жауапкершілікті сезінуден туған кемел ой екенін пайымдаймыз.

Мемлекет болған жерде оның өзіне тән ішкі, сыртқы саясаты, халқымен бірге жүзеге асырар идеологиясы болады. Елдің ертеңін ойласақ, біз бүгіннен бастап болашақ ұрпағымыздың тәлімді

тәрбие алуын, білім сапасының әлемдегі таңдаулы елдермен салыстырғанда ешқайсысынан да кем болмауын қамтамасыз еткеніміз жөн. Президентіміз Н.Назарбаевтың **«Адамға, оның білім алуына, мәдениетке қаржы салу – бұл мемлекеттің болашағына қаржы салу»** деген сөзі – осы ойымыздың нақты айғағы. Мәңгілік ел болудың басты шарттарының бірі де сол білімді, тәрбиелі, қай жағынан болса да бәсекелестікке қабілетті ұрпақты бүгіннен бастап дайындау, олардың өз замандастарының алды болуларына жағдай жасау. **Әл-Фараби** бабамыз кезінде **«Қайырымды қала тұрғындарының көзқарастары»** деген еңбегінде елдің бақытты да баянды өмір сүруі үшін, мемлекеттің адамдары он түрлі нәрсені білуі керек екендігі туралы айтып кеткен. Онда қала тұрғындарының жаратылыс туралы, өздерінің құқықтары мен адамгершіліктерінің үйлесімділігі туралы, керек десеңіз, аспани денелер туралы толық мағлұматтарының болуын да қала тұрғындарының бақытты өмір сүрулерінің алғышарты ретінде ұсынады. **Ғұлама бабамыздың** ойынша, елдің бақытты, бейбіт ұзақ өмір сүруі білімге тікелей байланысты болмақ. Ол ой барлық түркі ғұламаларының еңбектерінде жалғасын тауып, бүгінгі күнге дейін жетіп отыр. **Ахмет Иасауи, Махмұд Қашқари, Жүсіп Баласағұни**, он тоғызыншы ғасырдағы қазақтың ағартушылары **Шоқан, Абай, Ыбырайлар** да білім мен ғылым бостандықтың, тәуелсіздіктің алғышарты, мемлекеттің тірегі екендігін өз еңбектерінде атап көрсетіп кеткен. Білім мен ғылымның біздің тәуелсіз мемлекет үшін өзекті мәселе екенін елбасы да өзінің сөздерінде атап айтып, Қазақстан жастарының терең білім алуларына барлық жағдайды жасауға әрдайым көңіл бөліп отырады. Осы жиырма жылдан асатын аз ғана уақыт ішінде еліміздің қаншама жастары әлемдегі озық елдердің жоғары оқу орындарында оқып, білім алып қайтты, көптеген мамандарымыз тәжірибе алмасып, өздерінің салалары бойынша білімдерін жетілдіріп келіп жатыр. Мұның бәрі елдің қарыштап дамуы үшін, егемендігіміздің еңселі, тәуелсіздігіміздің тұғырлы болуы жолында жасалып жатқан іс-шаралар. Кәсіби білімді, өз саласын жете меңгерген маман қай уақытта болса да, мемлекет үшін рухани құндылық болып саналған.

Әрине, білім мен тәрбиені екі бөліп қарауға болмайды. Өз **Отанын** жан-тәнімен сүйетін, осы елдің болашағын өз болашағым деп ойлайтын, осы елге адал қызмет ететін жастарды тәрбиелеу – тек педагог мамандардың ғана емес, барша қазақстандықтардың азаматтық борышы. Отансүйгіштік әрбір отбасындағы ата-ана тәрбиесінен бастау алуы тиіс. Үлкенге құрмет, кішіге ілтипат білдіру – біздің ата-бабамыздан келе жатқан тамаша дәстүріміз. Сол өміршең дәстүрді біздің ұрпақтарымыз біліп қана қоймай, өзгелерге насихаттай білсе, нұр үстіне нұр болар еді. Тәрбиелік мәні жоғары дәстүрлеріміздің өміршендігі – ұлттық ерекшелігімізді айшықтап, елдігіміздің мәңгілігін танытатын рухани болмысында жатыр деп ойлаймын.

Қазақ «кемедегінің жаны бір» дейді. **Біз – қазақстандықтар** - мынау ұланғайыр даланың тұрғындары, үлкен бір отбасының мүшесіміз. Сондықтан да ел боламыз десек, жастар тәрбиесі бәрімізге де қатысты болу керек.

Мәңгілік ел ол ел ішіндегі тұрақтылыққа, төзімділікке тікелей байланысты. Қазір әлемде болып жатқан оқиғаларға көз жібере отырып, бір елді екіншісіне айдап салу, сол елдің ішіндегі сан алуан діни көзқарастар мен саяси ала-құлалықты өз мүддесіне пайдаланып отырған кейбір жымысқы топтардың әрекеттерін айқын аңғаруға болады. Олардың көксейтіні сол қантөгіс оқиғалардан өздеріне тиімді пайда табу ғана. Ал екі ортада қарапайым халық зардап шегеді, жазылмас қайғы-қасірет арқалайды. Ондай топтардың біздің елде де өз әрекеттерін іске асыруға ұмтылатындықтары айдан анық. Соңғы жылдары әр жерден қылаң беріп қалатын террорлық әрекеттердің астарында сол қаскөй топтардың қолтаңбалары жатыр. Оның алдын алу, айлакерлікпен жүргізетін азғыруларына ілесіп кетпеу үшін біріншіден саяси сауатты болу керек, екіншіден өзіміз өмір сүріп жатқан отанның шынайы патриоты болуымыз керек. Ал отаншыл болу деген сөз ол тек осы өзіміз тұрып жатқан жерді ғана жақсы көру емес, сол жерде бізбен бірге өмір сүріп, күнделікті аралас-құралас жүрген барлық адамдарды жақсы көру деген сөз. Әрине барлық адам баласы бірдей емес екені де түсінікті, бірақ бір жерде, бір елде тұрған соң әркімнің адами болмысына, адамгершілік қасиеттеріне, ұлттық дүниетанымына, діни көзқарастарына түсіністікпен қарасак, олар да біздің дінімізді, тілімізді, ділімізді дұрыс түсініп, дұрыс қабылдауы маңызды болмақ.

Мәңгілік - ол саналы адам үшін аяқталмас шексіз ғұмыр. Елдің мәңгілігі оның шаңырағының шайқалмауы, өз тәуелсіздігін баянды етуі деген сөз. Сол баяндылықты сақтау үшін барша халық болып **Ата заңымызды** қабылдадық. Онда Қазақстан республикасындағы азаматтардың еркіндіктері мен құқықтары көне дәстүрлерімізді ескере отырып, жаңа заманға лайық сипатта нақты жазылған.

Қазақстан Республикасының Конституциясы еліміздің әр бір азаматына оның ұлтына, тегіне, әлеуметтік жағдайына қарамастан оқуына, еңбек етуіне, демалуына, шығармашылықпен айналысуына, жеткілікті тұрмыста өмір сүруіне, ұрпақ өсіруіне т.б тең құқық беретін басты кепілдік.

Ата заңымыздағы әр бір баптың дұрыс орындалуын сақтай отырып, кез-келген қазақстандық азамат өзін рухани және кәсіби тұрғыда дамытуы тиіс. Елімізде әр бір азаматтың кемелденген жеке тұлға болып қалыптасуы ол біздің мемлекетіміздің байлығы, елдігімізді сақтаудың алтын арқауы. Қазақстан азаматтарының сапалы білім алуларына, олардың салауатты өмір сүрулеріне, әлеуметтік жағдайларының заман талабына сай бай-қуатты болуларына ел үкіметі әрдайым жіті назар аударып, оны дамыған елдер қатарына қосу жолында әр алуан ізденістер жасауда.

Күні кеше қабылданған **«100 – нақты қадам» Ұлт жоспарында «Мәңгілік Ел»** жобасының аясында қазақстандық қоғамның жаңа сапалық сипаттағы келбетін қалыптастыру, рухани-мәдени санаттағы құндылықтарымызды дұрыс түсіну, оны қабылдаудың тың үлгілерін жасау және жаһандық кеңістікке барынша танымал ету Ұлт жоспарындағы **«Біртектілік пен бірлік»** бөліміне енгізілген қадамдардың басты идеясы.

Ендеше, Қазақстан Мәңгілік ел арнасында қуатты елдіктің терең идеясын іс жүзінде өрістете алатын мемлекет болатыны сөзсіз. Оның жарқын көрінісі әлемдік қауымдастықтағы Тәуелсіз Қазақ Елінің өмірлік өрістердегі жетістіктері болатыны анық мәселе.

Әлемдегі мемлекеттердің әрқайсысының белгілі шекарасы, өздеріне тән тілі, ділі мен тарихы, жарқын келешегін көксеген мақсаттары мен өзгелерге ұқсамайтын тағдыры бар. Әлемдегі елдердің тарихтарына көз жіберсек, расында да, мемлекеттер тағдыры сол мемлекеттерді құрайтын адамдар тағдырына ұқсайтынын байқаймыз. Олар да адамдар сияқты пайда болып, өсіп-өркендеп, кейбіреулері әлсіреп, енді біреулері із-түзсіз жер бетінен жоғалып, қайсыбіреулері дамып, гүлденіп, жалпақ жаһанға танымал болып, айбыны асқақтап, мерейі тасып жатады. Сондықтан да сол мемлекетті құраған халық өздері шаңырағын көтерген елдің ғұмырының ұзақ болуын, онда өмір сүріп жатқан барлық адамның тоқшылықта, уайым-қайғысыз өмір сүруін қалайды, сол үшін тер төгіп еңбектенеді. Бұл сол мемлекетті құраушы халықтың алдарына қойған міндеті, азаматтық парызы.

Тәуелсіз Қазақстан Республикасының құрылғанына жиырма бес жыл. Адам өмірімен салыстырсақ, жалындаған жігіттің жасы, мемлекеттер ғұмырымен таразылап қарасақ, жалт етіп өте шыққан қысқа уақыт тәрізді. Ел болып ұйысқан халық өзінің болашаққа бастар бағытын, жүрер жолын, алға басар қадамын алдын ала ойластырып алатыны заңдылық. Бүгін біз әлемдік қауымдастықта дүниежүзі мойындаған тәуелсіз елміз.

Әлемде экологиялық апаттар күн сайын орын алып, біршама мемлекеттер ядролық қаруымен жарақталып отырған мына заманда елдің елдігін, ешкімге бодан болмайтын азат өмір сүруін сақтап қалу, тәуелсіз Қазақстанның мәңгі өмір сүруіне қолынан келгенше үлес қосу әрбір қазақстандық азаматтың Отан алдындағы борышы деп түсіну керек.

Оны жүзеге асырудың жолдары туралы Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті Нұрсұлтан Назарбаев өз сөзінде: **«Мәңгілік ел болу – бұл сан ғасырлық ата-баба арманы болып қалмай, бүгінде ел тәуелсіздігінің арқасында жүзеге асып жатқан ұлан-ғайыр игілікті істер, жарқын болашақтың стратегиясы деп білемін»**, - деп атап көрсеткен болатын.

Тарих тереңіне көз жіберсек, біздің қазақтың да бір кездері тәуелсіз елі болған, өзгелермен иық теңестірген, әр алуан саяси, экономикалық, мәдени байланыстар жасауға қабілетті мемлекеті болған. Ол мемлекетті басқа елдер мойындаған, бір елдер қолдау көрсетсе, енді бір ұлыстардың біздің аталарымыздың жәрдеміне зәру болғанын көнеден жеткен деректер растайды. Ата-баба тарихындағы **Сақ, Ғұн, Үйсін, Қаңлы, Сармат** кезеңдерінің бастапқы мемлекеттік құрылымының маңызды жақтарын білдіретін және әлемдік тарихи кеңістікте көрнекті орын алған **ТҮРКІЛІК дәуір мемлекеттерінің, Дешті Қыпшақ, Алтын Орда, Ақ орда мен Көк орда** және төл этникалық **Қазақ хандығының** жарқын тарихынан аса маңызды әрі мазмұнды материалдар топтамасы (тарихи құжаттардан, археологиялық және этнографиялық сипаттағы, рухани-мәдени контекстегі дүниетанымдық жүйесіндегі деректерден және тарихи-әдеби шығармалардан үзінділер) ғылыми тұрғыда екшеленіп отандық тарих ғылымының айналымына үздіксіз енгізілуде. Бұл жағдай өз кезегінде халқымыздың тарихи жадысын жаңғыртып, бай тарихымызды жете біліп игеруімізге жаңа мүмкіндіктер туындатты. Сонымен қатар, қазақ халқының **18 ғасырдың бірінші ширегінен 20 ғасырдың бірінші ширегіне** дейінгі аралықтағы тарихындағы жарқын жеңістері мен сырттан келген күштеу саясатына асқан қаһармандықпен қарсыластық көрсеткен тарихи жолын ұлттық бірліктің саналы әрекеті санатында қабылдаймыз.

20 ғасырдың бірінші ширегіндегі біртұтас Алаш идеясы аясында дүниежүзілік көлемде, соның ішінде америкалық, еуропалық және азиялық құрлықтардағы этникалық мемлекеттердің (мысалы: Англия, Франция, Италия, Германия, Жапония және т.т.) түзілуіндегі позитивті үдерістерді алуға деген ерен ынтасын, атап айтсақ: білім-ғылымдағы жаңашылдыққа ұмтылу-игеру, мемлекет басқарудың әлемдік һәм батыстық мәнердегі үлгісін және экономикадағы даму жолын пайымды зерделеу елдіктің арқалы істері деп білеміз.

20-ғасырдағы Кеңестік Қазақстан дәуірі КСРО құрамындағы ұлттық-мемлекеттік нышандарымыздың саяси, әлеуметтік, экономикалық және рухани өрістердегі орын алған аса басты деп ұйғарылған тарихи оқиғалардың көп аспектілі жақтарының маңыздылығына қарай қорыту. Халық басынан өткерген қайғылы қасіреттер, ел болып жеткен табыстар мен жеңістер, рухани өмірдегі өзгерістер барысын қазақ халқының тарихи жолы тұрғысынан баяндалуы және оның көп астарлы сипаттарын салықалы саралау арқылы беруіміз өрелі елдің ірілігі.

Өткен және қазіргі **ғасырлар тоғысындағы** Қазақстан ұстанымы бүкіл әлемге жария. Өткен тарих халқымыздың тарихи жадында **«біздің ел», «Отан», «туған жер», «ана тілі», «ұлттық дүниетаным», «қазақ ұлты»** деген ұлағатты түсінік-ұғымдарды қалыптастырды, оны ұрпағының санасына мәңгі ұмытылмастай етіп сіңіріп кетті. Аталған ата ұрпақтың өкілдері туралы халық жадында әр алуан аңыздар мен жырлар сақталған. Ғасырлар тоғысы қарсаңында бәрі жаңғырды. Кез келген ел тәуелсіз болуы мүмкін, бірақ сол азаттықты тұрақтандырып, мәңгілік ел етуді ойлау, мемлекеттік дербестікті сақтап қалудың құрылымдары мен тетіктерін алдын ала ойластыру – сол елге көшбасшылық ететін ерлердің ғана пешенелеріне жазылған тағдыр сыйы.

Қазақтың жеке ел болып, шаңырақ көтергенін естіген сыртта жүрген бауырларымыз да атамекенге оралудың сәті түскенін сезіп, **«тәуелсіз қазақ елі мәңгілік болсын!»** - деп қуаныштан ақсарбас шалып жатты. Өз жерінде азайып қалған қазақтың санын арттырудың бір жолы сол қандастарды атамекенге әкелу екенін **Президент Н.Назарбаев** жақсы түсінді. Кезінде тағдыр талқысына түсіп, шетел асып кеткен алаш ұлын көк тудың астына жинай бастады. Сөйтіп, егесіз, іздеусіз қазақ жоқ екенін де жалпақ әлемге паш етті. **«Біз тығырықты заманда тарыдай шашылып кеткен қандастарын Атамекенге жинаған әлемдегі үш елдің бірі болдық. Ендеше, тірі де боламыз, ірі де боламыз»,** - деп Президентіміз Н. Назарбаевтың өзі айтқандай, қандас бауырларды атамекенге жинау ірілігіміздің, жас мемлекетімізді нығайтудың да бір жолы еді.

Өткен тарихты білмей бүгінгіні дұрыс жолға сала алмас едік, бүгінгімізді қадыр тұтпасақ, ертеңнің де баянды болуы екіталай. Олай болса, Мемлекет басшысының: **«Ұлттық идеяның тұжырымы ұлттық тарихи кеңістікте жатыр»** деген сөзін де естен шығаруымызға болмайды.

«Қазақ елінің ұлттық идеясы - Мәңгілік ел» қағидасы Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті – Елбасының елімізді тәуелсіздік алғаннан бергі жиырма бес жылдың ішінде қалай аяғынан нық тұрғызып, әлемдегі дамыған елдердің қатарына қосу жолындағы ерен еңбегінің, атқарған бірегей істері мен жаңа идеяларының, бастамалары мен реформаларының мәйегі деп қабылдануда.

«Мәңгілік ел» идеясы зайырлы қоғам орнатуға бағытталған жол ретінде аталған ғылыми тұрғыда қарастырылып келеді. Елдің өміршендігі мәңгілікті аңсаған тарихи санада қалыптасып, бізге бабалар рухы арқылы жеткенін де жадымызда ұстайық. Оншақты жыл көлемінде **«Мәдени мұра»** бағдарламасы бойынша рухани құндылықтарымызды дүниенің төрт бұрышынан іздеп, жинастырып, ғылыми айналымға енгізуіміздің де терең мәні **«тарихи кеңістіктегі»** елдігіміздің тұғырын бекітуге бағытталған. **Елбасы** өзі бастап берген **«Халық тарих толқынында»** мемлекеттік бағдарламасы тәуелсіз елдің шынайы тарихын зерделеуді жаңа әлемдік биікке көтерді.

Елордасы – Астана Президентіміздің жасампаздық идеясының перзенті. Астана – қазақ даласының төсіндегі мәңгілік елдің мызғымас тұғырына айналды. Елдің ордасын біздің мемлекет үшін саяси-экономикалық жағынан тиімділігі зор Есілдің жағасына әкеп орнаттық. Қазақ қазақ болғалы елдің басқару орталығы болып саналатын астана салып көрмеген халық едік, Елбасымыз оған да тәуекел етті. Ол жай ғана нар тәуекелдің ісі емес, бірнеше жылдарға созылған толғаныстың, сан рет өлшеп, талай рет салмақтаудың жемісі. Қазақ елінің бүгінгі елордасы ол әлемде тендесі жоқ сұлу қала!

«Ойланшы, кеше қазақ, кім едің сен,
Құлпырып, бүгін қайта түледің сен!
Ортаң Астананды орнатқаның,

Ғасырдың оқиғасы біле-білсең!» - деп замана ақыны асқақтата жырлауының сырын осынау әсем қаланың келісті келбетінен ұға түскендей боласың. Сарыарқа төрінде бой түзеген алып та, айбынды ғимараттарға қарап ұлт көшбасшысының ел астанасын келешек ұрпақ қиялымен астастыра салғанын, уақыт өлшемі жағынан мәңгілікті көксеген ойы мен арманының сәулетті таңбасын танығандай боласың. Астана сәулетінде қазақ ауыз әдебиетінде сақталған ежелгі ата-бабалар арманы, Қорқыт бабамыздың пәлсапалық ойы, Асан қайғының жерұйықты іздеу идеясы айшықты бейнеленген.

Мәңгілік ел болу - ол бір жылдың, не болмаса белгілі бір шектеулі уақыттың іс-шарасы емес, ол өмір бойы өзінің жалғасын тауып, жаңарып, толықтырылып отыратын жанды құбылыс. Ол идеяның өміршендігін дұрыс түсіну, оны қолдау елін сүйген әр азаматтың Отан алдындағы борышы. Президент тәуелсіздігімізді көздің қарашығындай сақтау арқылы Мәңгілік ел бола алатынымызды атап өтті.

Қазақ елінің ұлттық идеясы - Мәңгілік ел идеясы игі істер атқара алатын қоғамымен, кәсіби мемлекеттілігімен бірлігі баянды халқымен жүзеге асырылатын идея .

Менисова Г.Е., Мейркулова А.Б.

МЕМЛЕКЕТТІК РӘМІЗДЕРДІ НАСИХАТТАУ МЕН ДӘРІПТЕУ ПАТРИОТТЫҚ ТӘРБИЕ БАСТАУЫ.

Қазақстан Республикасының төл рәміздері - ән ұраны, туы таңбасы бар, олар еліміздің тәуелсіздігін танытады, оның егемендігін бейнелейді. Көгілдір көк аспан түсті мемлекеттік байрақтың астында демократиялық зиялы әлеуметтік қоғам құру, тәуелсіздікті баянды ету, еліміздің экономикалық, саяси, мәдени, ақпараттық, экологиялық қауіпсіздігін қорғау Қазақстан Республикасы азаматтарының абыройлы да қасиетті патриоттық – отанжандылық парызы [1, б. 218].

Мемлекеттік рәміздер әрбір мемлекет дамуының ажырамас бөлігі болып табылады. Символикалардың тарихы алғашқы тайпалардың төтемдік кезеңінен ортағасырлардағы хандық кезеңмен жалғасып өзінің ақпараттық жүктеме тұрғысынан күрделенгенін көре аламыз. Қазіргі кезеңдегі мемлекеттік символдар әрбір халықтың визиттік картасы бола тұра, сол елдің ерекшелігін, мәдениеті мен ділін суреттейді. Сол себептен де мемлекеттік символдар ел тарихының, мәдениеті мен ділдің көркем көрінісі болуы тиіс. Ал мемлекет азаматтарының өз елінің символдарына деген қатынастары – олардың қаншалықты өз елінің патриоты екендігінің көрінісі.

Мемлекеттік рәміздерге қатысты «насихаттау» түсінігін қолдану барысында ең алдымен сол символда не дәріптелгенін, яғни символдың идеясын түсініп, сол идеяға қатысты насихаттау жұмыстары жүргізіледі.

Дамыған мемлекеттерде атрибуттарды насихаттау мен құрметтеу фетиштік тұрғыда қарастырылады (фетиш – предмет, который становится культовым, ему поклоняются, его боготворят). Мысалы АҚШ-та, мемлекеттік атрибуттарды өздерінің тұрақты бейбіт өмірлерінің кепілі деп танып, рәміздерді ерекше құрметтейтіні байқалады. Түркияның мемлекеттік рәміздерге деген құрметі күнделікті тіршілігіне еніп кеткен. Мәселен, барлық мемлекеттік және мемлекеттік емес ұйымдарда, банк тіпті тауар сататын орындар мен өздері тұратын үйлерінің ауласына туларын желбіретін қоюы, тәуелсіздік күні сияқты маңызды мейрамдарда барлық тұрғындар ауласына қызыл туларын жайғанда тіпті қалалары қызыл алаңға айналатынын атап өту керек. Бұл Түрік елдің патриоттық сезімдерінің биік екендігін дәлелдейтіндей. Осыны негізге ала отырып адамдардың мемлекеттік ту, елтаңба және әнұранға деген тиісті құрметпен қарауына адам ең алдымен өзін ұлттың ажырамас бөлшегі екенін сезінуі керек екенін анықтауға болады. Сонымен қатар осы рәміздерді құрметтеуді міндеттейтін үкіметті сыйлауы керек.

Мемлекеттік рәміздерді құрмет түту біздің елімізде Конституциялық маңызды нормалардың біріне жатады. Қазақстан Республикасының Президентінің «Қазақстан Республикасының мемлекеттік рәміздері туралы» жарлығында айтылғандай: «Қазақстан Республикасының азаматтары, сонымен қатар территориямызда мекен ететін адамдардың бәрі мемлекеттік ту, елтаңба және әнұранды құрметтеуге міндетті» деп көрсетілген [2, б. 87]. Көрсетілген мәнді міндеттердің шешімін табу мақсатында біршама іс-шаралар белгіленді. Солардың бірі мемлекеттік рәміздерді насихаттау болып табылады.

Мемлекеттік рәміздерді еліміздің азаматтарын патриоттыққа тәрбиелейтін атрибуттар деп танып, олардың болмысы мен мағынасын насихаттау іс болмақ. Жұмыстың нәтижелілігі мемлекеттік рәміздердің негізгі мағынасына назар аударудан басталады.